

רשומות

הצעות חוק

27 באוקטובר 1997

2649

כ"ו בתשרי התשנ"ח

עמוד

14	הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בהינות ברפואה וברוקחות (תיקוני הדיקה) התשנ"ח-1997
	תיקונים עקיפים:
	פקודת הרופאים [נוסח חדש] התשל"ז-1976
	פקודת הרוקחים [נוסח חדש] התשמ"א-1981
15	הצעת חוק האזרחות (הוראת שעה) התשנ"ח-1997

הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1997

1. בפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976, בסעיף 62(2), במקום "4" יבוא "4, 17". 2. בפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981 - (1) בסעיף 62, בפסקה (4), במקום "תנאי הבחינות" יבוא "בחינות"; (2) בסעיף 66(א), אחרי פסקה (6) יבוא: " (7) אגרות בעד עריכת בחינות וביצוען לפי סעיפים 4 ו-62(4)." 3. (א) למען הסר ספק נקבע בזאת כי - (1) תשלומים, מכל סוג שהוא, שנגבו עבור בחינות שנערכו ובוצעו לפי הוראות סעיפים 4 ו-17 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976, בתקופה שעד יום כניסתו לתוקף של החוק לתיקון פקודת הרופאים (מס' 2) התשנ"ד-1994, ולפי הוראות סעיף 17 לפקודה האמורה, בתקופה שעד יום כניסתו לתוקף של חוק זה - הם תקפים לכל דין ולכל דבר וענין;	תיקון פקודת הרופאים תיקון פקודת הרוקחים מתן תוקף לתשלומים שנגבו עבור בחינות לפי פקודת הרופאים ולפי פקודת הרוקחים

ד ב ר י ה ס ב ר

לשר הבריאות סמכות לקבוע אגרות בעד חלק מהבחינות הנערכות לפי הפקודה (בחינת רישוי ובחינת לקראת סטאז) ואילו לגבי בחינת התמחות לשם קבלת תואר מומחה לא ניתנו לשר סמכויות כאמור.

על אף העדר הסדר חקיקתי מפורש, נגבו תשלומים בעד בחינות שנערכו לפי הפקודות האמורות. ההנחה שביסוד גביית התשלום היתה שהמזכיר הוא בדמי טיפול שהינם מחיר ולא אגרה, ולפיכך אין צורך בסמכות מפורשת בחוק. זו גם היתה עמדת המדינה בשני הליכים משפטיים שיוזמו נבחנים במקצועות הרפואה והרוקחות - ת.א. 12901/93 (שלום - ת"א) דויטש נ' משרד הבריאות ו-ת.א. 78416/94 (שלום - ת"א) קוטלר ואח' נ' משרד הבריאות.

בית משפט השלום פסק בענינים אלו כי המדובר הוא באגרה וכחזו - אין לגבותה אלא על פי סמכות שבחוק; בית המשפט המחוזי אימץ פסיקה זו בענין דויטש. בענין פרשת קוטלר הענין עודנו תלוי ועומד בערעור.

בחינות מקצוע בתחומים הנוגעים לבריאות הציבור נהוגות בישראל, בין היתר, ברפואה לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976 (להלן - פקודת הרופאים) וברוקחות לפי פקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981 (להלן - פקודת הרוקחים); בחינות אלה באות להבטיח את האינטרס הציבורי שבשמירה על רמה מקצועית של המורשים לעסוק בתחומים האמורים.

עריכת הבחינות וביצוען כרוכה בהיערכות רב תחומית הכוללת ניסוח שאלות הבחינה על ידי מומחים בתחומים השונים, תרגומה לשפות שונות, שכירת אולמות, התקשרות עם משגיחים ובריכת הבחינה. להיערכות זו עלות כספית ניכרת.

בפקודת הרוקחים אין הוראה המאפשרת גביית אגרות בעד עריכת בחינות וביצוען.

מצב דומה היה קיים גם לגבי בחינות שנערכו לפי פקודת הרופאים וזאת עד לשנת 1994 שבה חוק החוק לתיקון פקודת הרופאים (מס' 2) התשנ"ד-1994, שהעניק

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594; ס"ח התשנ"ו, עמ' 335.
² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 35, עמ' 694; ס"ח התשנ"ו, עמ' 254.
³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 152.

(2) תשלומים, מכל סוג שהוא, שנגבו עבור בחינות שנערכו ובוצעו לפי הוראות סעיפים 4 ו-4(2) לפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981, בתקופה שמיום 1 בינואר 1992 ועד יום כניסתו לתוקף של חוק זה - הם תקפים לכל דין ולכל דבר וענין.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע בפסק דין שנעשה הלוא ערב כניסתו לתוקף של חוק זה.

ד ב ר י ה ס כ ר

לתשלומים שנגבו עבור בחינות תמנע חיוב של המדינה להחזיר כספים לנבחנים, בנוסף על ההוצאות שהוציאה לצורך עריכת הבחינות, שכאמור אין הולק על חשיבותן.

הצעת חוק זו באה להסדיר בחוק את הסמכות לקבוע אגרות בעד בחינות ברוקחות וברפואה (סעיפים 1 ו-2 המוצעים) ולתת תוקף לתשלומים שנגבו עבור בחינות, כמפורט בסעיף 3 להצעת החוק; מתן תוקף

הצעת חוק האזרחות (הוראת שעה), התשנ"ח-1997

1. (א) תושב ישראל שהאזרחות הישראלית לא הוקנתה לו מחמת הצהרה שנתן לפי הוראת שעה סעיף 2(ג) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952¹ (להלן - החוק העיקרי), לפני תחילתו של חוק זה (להלן - יום התחילה) -

(1) רשאי, בהודעה לשר הפנים, תוך שנה מיום התחילה, לבטל את הצהרתו;

(2) רשאי שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך לבטל את הצהרתו, בתוך התקופה האמורה בפסקה (1), אם הוכח להנחת דעתו כי ניתנה בשגגה או מתוך הנחה שרק הצהרה כזו תאפשר לו להמשיך ולהחזיק באזרחות קודמת שלו.

(ב) עם ביטול הצהרה לפי סעיף קטן (א) יהיה גם קטין שהיה כלול באותה הצהרה לאזרח ישראלי מכוח שבות, ובלבד שביום הביטול הוא עדיין קטין ותושב ישראל; בוטלה הצהרתו של הורה אחד בלבד, תחול הוראת סעיף קטן זה אם אותו הורה רשאי להחזיק לבדו בקטין או שההורה השני הסכים בכתב לכך שביטול ההצהרה יחול אף על הקטין.

ד ב ר י ה ס כ ר

בישראל קיימים תושבים אשר הצהירו בעצמם או באמצעות הוריהם הצהרה כאמור, מתוך סברה מוטעית שאם לא יצהירו כך יאבדו את אזרחותם הקודמת.

משהתבררה להם טעותם, ביקשו לבטל את הצהרתם ולרכוש אזרחות ישראלית מכוח שבות, אך אין בחוק אפשרות לביטול כזה. תושבים אלה נתקלים בבעיות שונות, בין השאר בתעסוקה ובשירות הצבאי, עקב העובדה שהם אינם אזרחי ישראל.

סעיפים 2(ג) עד (4) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן - החוק), מאפשרים למי שעלה לפי חוק השבות, התשי"ג-1950, ולגבי קטין - להוריו, להצהיר בתוך שלושה חודשים מיום עלייתו שאין ברצונו להיות אזרח ישראלי.

מטרת הסעיף לאפשר לעולים ממדינות אשר על פי חוקי האזרחות שלהן רכישת אזרחות וזה גורמת לאבדן האזרחות, לעלות לארץ ולהיות תושבים בה מבלי לחשוש כי יאבדו את אזרחותם הקודמת.

¹ סי"ח התשי"ב, עמ' 146; התשנ"ז, עמ' 362.

(ג) תושב ישראל בגיר שנכלל לפי סעיף 2(ג3) לחוק העיקרי בהצהרת הוריו בעת היותו קטין, או שהוריו הצהירו לגביו לפי סעיף 2(ג4) לחוק העיקרי, ובשל כך לא הוקנתה לו אזרחות ישראלית -

(1) רשאי, בהודעה לשר הפנים, תוך שנה מיום התחילה, לבטל את הצהרת הוריו לגביו;

(2) רשאי שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך, לבטל את הצהרת הוריו בתוך התקופה האמורה בפסקה (1), אם הוכח להנחת דעתו כי ניתנה בשגגה או מתוך הנחה שרק הצהרה כזו תאפשר לו להמשיך ולהחזיק באזרחות קודמת שלו.

(ד) מי שהצהרתו בוטלה כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ג) יהיה לאזרח ישראלי מכוח שבות מיום ביטול ההצהרה.

תחילה 2. תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

שהיו רוכשים אותה אלמלא הצהירו כאמור, וזאת על ידי מתן הודעה על ביטול ההצהרה, או אם הוכח לשר הפנים או למי שהוא הסמיך, כי ההצהרה ניתנה בשגגה או עקב הנחה מוטעית של נותן ההצהרה.

הסדר דומה להסדר המוצע נחקק בשנת התשכ"ח (ס"ח התשכ"ח, עמ' 214) ובשנת התש"ם (ס"ח התש"ם עמ' 226) וכיום, לנוכח מספרם הרב של עולים שעלו לישראל לאחר שנת התש"ם, מוצע לחוקק מחדש הסדר זה.

רכישת האזרחות בדרך של התאזרחות (ס' 5 לחוק), להבדיל מרכישה מכוח שבות, דורשת נקיטת פעולה אקטיבית במטרה לרכוש את האזרחות הישראלית וגורמת על פי חוקי חלק מהמדינות לאבדן האזרחות, ולפיכך אין בדרך זו כדי לפתור את הבעיה.

מוצע על כן לקבוע בחוק, כהוראת שעה, הסדר שיאפשר לעולים שנתנו הצהרה לפי סעיף 2(ג2) עד (4) לחוק, לרכוש את האזרחות הישראלית מכוח שבות, כפי